

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1MCdo/10/2011
Identifikačné číslo spisu:	1108216155
Dátum vydania rozhodnutia:	25.03.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1108216155.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Milana Deáka a JUDr. Viery Petríkovej, v právnej veci žalobcu Dopravného podniku Bratislava, a.s., so sídlom v Bratislave, Olejkárska 1, proti žalovaným 1/ Ing. L. G., bytom S. č. XX, N., 2/ KERABEL s.r.o., ul. Márie Cibulkové č. 40, Praha 4, Nusle, Česká republika, o zaplatenie 92,94 Eur s príslušenstvom, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. januára 2011 sp.zn. 8 Co 126/2010, v časti výroku ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava I. z 03. septembra 2009 č.k. 7C 124/2008-100 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. januára 2011 sp. zn. 8 Co 126/2010 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 3. septembra 2009 č.k. 7 C 124/2008-100 vo výroku ktorým uložil odporcovi 2/ povinnosť vyplatiť navrhovateľovi sumu 92.94 € a náhradu trov konania z r u š u j e a vec mu vracia Okresnému súdu Bratislave I v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I (súd prvého stupňa) rozsudkom z 3. septembra 2009 č.k. 7C 124/2008-100 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne 92,94 € spolu s 8,5 %-ným úrokom z omeškania z dlžnej sumy ročne od 10. októbra 2007 do zaplatenia a náhradu trov konania v sume 16,60 €, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zanikne povinnosť druhého z nich plniť v rozsahu poskytnutého plnenia. Pri rozhodovaní o veci samej vychádzal z toho, že žalovaný 1/ bol vodičom a žalovaný 2/ vlastníkom osobného motorového vozidla, ktoré bolo dňa 2. októbra 2007 žalobcom odtiahnuté, pretože bolo ponechané na mieste, kde je zastavenie a státie zakázané. V súvislosti s odstránením vozidla vznikli žalobcovi náklady, ktoré sú žalovaní povinní nahradiť. Nepovažoval za opodstatnenú obranu žalovaných, že žalobca nie je v danej veci aktívne legitimovaný, keďže nebol založený alebo zriadený za účelom správy pozemných komunikácií vo vlastníctve Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. K tomu uviedol, že správca komunikácie, z ktorej vozidlo bolo odstránené, dňa 1. júna 2005 poveril žalobcu „výkonom služby odťahovania motorových vozidiel“. Toto poverenie neodporuje platnej právnej úprave. Do predmetu činnosti žalobcu, ktorého jediným akcionárom je Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, patrí po

zmene jeho stanov aj vykonávanie odťahovacej služby. Pri stanovení rozsahu náhrady za odstránenie vozidla vychádzal súd prvého stupňa z predloženého znaleckého posudku č. 9/2007, vypracovaného Ekonomickou univerzitou v Bratislave, Inštitúte ekonomického znalectva a expertíz pri Centre ďalšieho vzdelávania, podaného „vo veci stanovenia kalkulácie odťahovej služby pre účely súdneho konania za obdobie roka 2008“.

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) rozsudkom zo 18. januára 2011 sp.zn. 8Co 126/2010 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaný 2/ je povinný zaplatiť navrhovateľovi sumu 92,94-€ a náhradu trov celého konania

vo výške 16,60 €, to všetko do troch dní. Vo zvyšku návrh voči žalovanému 2/ zamietol. Návrh voči žalovanému 1/ zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanému 1/ náhradu trov celého konania vo výške 179,65 Eur k rukám advokáta JUDr. Dušana Repáka, do troch dní. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa sa v danom prípade správne vysporiadal s aktívnou legitímáciou žalobcu. Odvolací súd, zhodne so záverom súdu prvého stupňa, dovodil, že žalobca bol založený Hlavným mestom SR Bratislava (obcou), ktoré je správcom komunikácií na území mesta Bratislavy, a predmetom jeho činnosti zapísaným v obchodnom registri je aj odťahovacia služba, a to bez právneho významu, či uvedený predmet činnosti bol zapísaný už pri jeho založení, prípadne neskôr, keď podstatnou je len skutočnosť, že uvedený predmet činnosti vykonával ako dovoľený v čase odtiahnutia predmetného vozidla dňa 2. októbra 2007. Nedôvodná je preto argumentácia žalovaných, že išlo len o doplnenie (rozšírenie) ďalšieho predmetu podnikateľskej činnosti navrhovateľa, ale nie o založenie alebo zriadenie právnickej osoby za účelom vykonávania správy pozemných komunikácií a rovnako je právne irelevantná ich obrana v tom, že predmet činnosti žalobcu bol zmenený jeho akcionárom a nie obcou, keďže obec (Hlavné mesto SR Bratislava) je 100% vlastníkom (akcionárom) navrhovateľa. Neobstojí ani námietka odporcov, že rozšírenie živnostenského oprávnenia o odťahovaciu službu a prevádzkovanie parkoviska nemožno považovať za správu pozemných komunikácií vzhľadom na rozdielnosť týchto pojmov. Podľa názoru odvolacieho súdu je postačujúce, keď takto vymedzený predmet živnosti (odťahovacia služba) korešponduje s ust. § 40 zákona č.315/1996 Z.z. a zodpovedá tak v ňom vymedzenej činnosti správcu odstraňovať vozidlá cestnej premávky, ako jednu z jeho viacerých činností na úseku správy pozemných komunikácií. V otázke nákladov za odťah uviedol, že možno prisvedčiť argumentácii žalovaných vtom, že správca komunikácie môže požadovať iba náklady, ktoré boli skutočne, preukázateľne a priamo vynaložené na odstránenie vozidla v konkrétnom prípade. Výška týchto nákladov bude teda v každom jednotlivom prípade odstránenia vozidla individuálna a bude závislá od vzdialenosti z miesta, z ktorého sa odstránenie uskutočňuje, do miesta, kam sa vozidlo odstraňuje a tiež od dopravných technológií a prostriedkov, ktoré sú na odstránenie použité. Predloženým znaleckým posudkom č. 9/2007, vypracovaným Ekonomickou univerzitou v Bratislave, žalobca dostatočne preukázal, že na skutočných (finančných) nákladoch na odťah jedného vozidla v roku 2006 vynaložil (v priemere) sumu 2.815,- Sk, pričom navrhovateľ si v konaní uplatňoval len zaplatenie nákladov v sume 2.800,-Sk. Hoci bol sporný odťah vykonaný v roku 2007, odvolací súd považoval predložený listinný dôkaz v podobe znaleckého posudku č. 9/2007 za relevantný a spoľahlivý podklad pre stanovenie výšky nákladov, keď údaje o skutočných nákladoch na odťahy všetkých vozidiel v roku 2006, považoval odvolací súd za použiteľné aj pre objektívne stanovenie výšky nákladov za jeden odťah vykonaný v roku 2007, vzhľadom na to, že v čase odťahu 2.októbra 2007 ešte neboli známe všetky náklady na odťah vozidiel vynaložených žalobcom v roku 2007 pre stanovenie konkrétnej výšky nákladov pripadajúcich na odťah jedného vozidla v roku 2007. Žalovaný neuviedli žiadne konkrétne námietky voči jednotlivým položkám celkových nákladov a ich skutočnej výške uvádzanými v znaleckému posudku a netvrdili ani žiadne relevantné skutočnosti, pre ktoré by mali byť náklady v roku 2007 pripadajúce na odťah jedného vozidla menšie ako bola suma uplatňovaná v tomto konaní. Žalovaný síce odmietli paušálne určenie nákladov na výkon núteného odťahu vozidla, ale sami neuviedli ako a na základe akých konkrétnych údajov by sa mali tieto individuálne náklady na odťah sporného vozidla v konaní objektivizovať. Paušálne určenie nákladov tiež vychádza z kalkulácie konkrétnych nákladov, špecifikovaných čo do druhu a výšky, vzniknutých v danom období v priamej príčinnej súvislosti s odťahom všetkých vozidiel a odzrkadľuje tak skutočné náklady priemerne pripadajúce na odťah jedného motorového vozidla. Pokiaľ by aj výška nákladov nebola dostatočne podložená kalkuláciou všetkých nákladov a keďže individuálnu výšku nákladov na

odťah sporného vozidla by bolo možné určiť len s nepomernými ťažkosťami (kedy by náklady spojené s exaktným zisťovaním objektívnej výšky individuálnych nákladov boli neúmerne výške vymáhanej pohľadávky), bolo by ju možné určiť v súlade s ust. § 136 O.s.p. úvahou súdu, ktorá by nemohla vychádzať z ľubovôle súdu, ale rovnako by musela mať podklad v konkrétnych poznatkoch súdu a z nich logicky vyplývať, a teda z kalkulácie nákladov priemerne pripadajúcich na jeden odťah vozidla stanovenej pomerom medzi celkovými zistenými nákladmi a počtom odtiahnutých vozidiel, ktoré sa skutočným individuálnym nákladom na odťah sporného vozidla najviac približujú.

Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. januára 2011 sp.zn. 8 Co 126/2010, v časti výroku ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava I. z 03. septembra 2009 č.k. 7C 124/2008-100 podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej aj ako „dovolateľ“) mimoriadne dovolanie. Uviedol, že tak robí na podnet žalovaného 2/, pretože napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon, pričom ochranu práv a zákonom chránených záujmov tohto účastníka konania nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Navrhol napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil dôvodmi podľa § 243f ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p. Podľa dovolateľa nesprávne právne posúdenie veci spočíva najmä v tom, že súdy nesprávne posúdili otázku vecnej legitímácie žalobcu ako aj „hmotnoprávne podmienky pre priznanie úspechu“ žalobcu. K tomu uviedol: „Súdy považovali za preukázané, že navrhovateľ je právnickou osobou zriadenou Hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislavou ako správcom komunikácie, a ako takého, navrhovateľa považovali za subjekt oprávnený na odstránenie vozidla. Tieto skutočnosti sú však iba tvrdené navrhovateľom v návrhu, ale listinné dôkazy tomu nenasvedčujú. Z návrhu a z predložených listinných dôkazov vyplýva, že navrhovateľ bol Hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislavou poverený na odstraňovanie vozidiel. Je však vecou právneho posúdenia, či toto poverenie je platné a teda, či navrhovateľ na základe poverenia mohol získať, resp. získal oprávnenie na výkon verejnej moci - na odstraňovanie vozidiel v prípadoch predpokladaných zákonom. Otázku, či správca cesty môže preniesť oprávnenie odstrániť vozidlo z komunikácie na iný subjekt, je potrebné v prvom rade posúdiť z pohľadu, či na jej riešenie dopadá aplikácia § 3d ods. 5 písm. d/ cestného zákona. Uvedené ustanovenie určuje, kto je správca cesty. Týmto subjektom môže byť obec alebo ňou zriadená alebo založená právnická osoba. Obsahom uvedeného ustanovenia nie je úprava rozdelenia jednotlivých oprávnení správcu cesty medzi viaceré subjekty navzájom. Inými slovami, uvedené ustanovenie sa vôbec netýka riešenia postupu, kedy obec ako správca cesty hodlá určité oprávnenie správcu cesty (avšak nie všetky oprávnenia) preniesť na iný subjekt a sama pritom zostať správcom cesty (takýto postup nie je dovolený ani inými právnymi predpismi). Tým, že súdy toto ustanovenie aplikovali na skutkový stav, vec nesprávne právne posúdili. Aplikácia uvedeného ustanovenia dopadá iba na tie prípady, kedy pre vymedzené komunikácie a/ obec nevykoná prípustný prenos (všetkých) právomocí na iný subjekt, a teda obec je správcom cesty, alebo b/ obec rozhodne, že správu cesty vykonávať nebude a že výkon (všetkých) práv a povinností správcu cesty prenesie na ňou zriadenú alebo založenú právnickú osobu. Gramatickým výkladom dospejeme k záveru, že prenos právomocí správcu cesty nie je možný na obchodnú spoločnosť už existujúcu, ale výlučne na obchodnú spoločnosť založenú osobitne iba na tento účel. V opačnom prípade by požiadavka zákonodarcu vyjadrená slovami „osobu ňou založenú“ nemala opodstatnenie. Z povahy veci ďalej vyplýva, že účel založenia právnickej osoby musí byť výlučný, nemôže ísť o právnickú osobu, ktorá je založená súčasne aj za iným účelom, napríklad za účelom podnikania. Z výpisu z obchodného registra navrhovateľa (č.l. 17-19) a zakladateľskej listiny z 23. decembra 1993 (č.l. 20-22) je zrejmé, že obchodná spoločnosť Dopravný podnik Bratislava, a.s., bola pôvodne založená na iný účel, než za účelom správy pozemných komunikácií. Navrhovateľ preto nie je spôsobilým subjektom na to, aby vykonával správu cesty (aby na neho boli prenesené všetky práva a povinnosti správcu cesty), nakoľko na takýto účel nebol založený a účelom jeho založenia bolo predovšetkým prevádzkovanie mestskej hromadnej dopravy. Hlavný a podstatný argument pre vylúčenie aplikácie citovaného ustanovenia na daný skutkový stav je však v tom, že toto ustanovenie nedovoľuje, aby výkon práv a povinností správcu cesty bol zverený súčasne viacerým osobám alebo rozdelený medzi viaceré osoby, teda aby správcom cesty boli viaceré osoby súčasne. Ustanovenia zákona o zverení týchto práv a povinností verejnej povahy určeným subjektom sú kogentnej povahy. Z toho vyplýva záver, že ak je správcom komunikácie Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava (a contrario správcom cesty nie je navrhovateľ), potom výlučne Hlavné mesto Slovenskej republiky

Bratislava, a nie navrhovateľ, bolo oprávnené aj odstrániť predmetné vozidlo z komunikácie. Odhliadnuc od subjektov uvedených v § 3d ods. 5 písm. d/ cestného zákona, v danej veci je potrebné vychádzať všeobecne aj z toho, či právny poriadok Slovenskej republiky vôbec dovoľuje, aby správca cesty preniesol predmetné oprávnenie verejnoprávneho charakteru na akýkoľvek iný subjekt. Som toho názoru, že takáto právna norma neexistuje. Ak teda Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava poverilo navrhovateľa na odstraňovanie motorových vozidiel, toto poverenie je nutné považovať za neplatné a navrhovateľ na základe neho nemohol získať oprávnenie na výkon verejnej moci na odstraňovanie vozidiel z komunikácie. K tejto otázke zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky právny názor už v rozsudku z 26. februára 2004 č. k. 3 Cdo 70/03. Správca cesty nie je oprávnený preniesť oprávnenie na odstránenie vozidla komunikácie, ktoré mu je zverené ustanovením § 40 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z. z. na žiadny iný subjekt. Obec môže iba založiť alebo zriadiť právnickú osobu, na ktorú preniesie všetky práva a povinnosti správcu cesty a v takom prípade oprávnenia správcu cesty v plnom rozsahu získa zriadená alebo založená právnická osoba. To však nie je daný prípad. V tomto prípade však vozidlo nebolo odstránené (odtiahnuté) správcom komunikácie, ani subjektom, ktorý by bol na to oprávnený v zmysle § 40 ods. 1, 4 zákona č. 315/1996 Z. z. v spojení s § 3d ods. 5 písm. d/ cestného zákona. Navrhovateľ vykonal odstránenie (odtiahnutie) vozidla v rozpore so zákonom, pretože na to nebol oprávnený, resp. súdy mali vyhodnotiť poverenie hlavného mesta ako neplatné, pre nemožnosť takéhoto poverenia priamo zo zákona. Navrhovateľ sa z uvedených dôvodov nemôže úspešne domáhať voči odporcom náhrady nákladov súvisiacich s odstránením vozidla (išlo by o plnenie bez právneho dôvodu) a preto návrh mal byť zamietnutý.“

Podľa dovolateľa súdy zaťažili svoje konanie aj tzv. inou vadou. Pri rozhodovaní o rozsahu plnenia žalovaných akceptovali znalecký posudok Inštitútu ekonomického znactva a expertíz pri Centre ďalšieho vzdelávania Ekonomickej univerzity v Bratislave č. 9/2007 bez toho, aby žalobca preukázal výšku skutočných nákladov na odstránenie vozidla žalovaných. K tomu uviedol: „Výška nároku (nielen jeho právny základ) bola medzi účastníkmi sporná. Jediný dôkaz na preukázanie spornej výšky nároku navrhol žalobca, a to dôkaz citovaným znaleckým posudkom. Súd bol povinný najskôr vyhodnotiť znalecký posudok z pohľadu, či spĺňa kritérium prípustnosti vyjadrené v § 125 OSP, teda či ide o taký prostriedok, ktorým možno zistiť „stav veci“. Stavom veci sa rozumie skutočnosť medzi stranami sporná. V konkrétnom prípade sa mali konajúce súdy najskôr zaoberať otázkou, či predložený znalecký posudok je takým prostriedkom, ktorý osvedčuje, preukazuje alebo inak vypovedá o tom, že tvrdenie žalobcu o výške jeho nákladov za odtiahnutie vozidla je pravdivé. Takéto hodnotenie súdmi vykonané nebolo. Znalecký posudok pravdivosť tvrdení žalobcu vôbec ničím nepreukazuje, nevypovedá o tom, či sú tvrdenia žalobcu pravdivé. Znalecký posudok hovorí iba o tom, že znalci boli predložené ekonomické údaje žalobcu samotným žalobcom, ktorých dôveryhodnosť a účelnosť znalec nepreveroval a neskúmal. Znalec potom tieto údaje spočítal (spočítal položky, ktoré žalobca označil ako náklady) a vydal počet odťahov uskutočnených v jednom roku. Počet odťahov v jednom roku znalec neoveroval, vychádzal z údajov žalobcu. Znalecká činnosť spočívala v matematických operáciách sčítania a delenia, čo sú operácie, ktoré je schopné uskutočniť súd sám. Znalecká činnosť nespočívala ani v overení pravosti údajov, ani v overení účelnosti tvrdených nákladov, ani v odbornom porovnaní dôvodnosti nákladov s inými subjektmi. Inými slovami, výpovedná hodnota znaleckého posudku je taká istá, ako keby žalobca na pojednávaní tvrdil, že v určitom roku mal určité položkovité náklady na vykonanie určitého počtu odťahov, pričom tieto tvrdenia by žalovaný poprel, avšak súd by následne žalobcom tvrdené a žalovaným popreté položky spočítal a vydal počet odťahov. Skutkový záver súdov o výške vynaložených nákladov žalobcu teda nemá žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní. Konajúce súdy tým zaťažili konanie vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie veci.“

Žalobca navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby mimoriadne dovolanie „neakceptoval“. Okrem iného uviedol, že argumentácia dovolateľa v mimoriadnom opravnom prostriedku nemá oporu v platnej právnej úprave a jej akceptácia by v mnohých prípadoch viedla v praxi k nemožnosti realizácie príslušných ustanovení o odstraňovaní vozidiel, nehovoriac o tom, že odôvodnenie mimoriadneho dovolania je v rozpore aj s niektorými ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd príslušný rozhodnúť o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3

Občianskeho súdneho poriadku, zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov - ďalej len „O.s.p.“), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 243g O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania, keďže jeho nariadenie nepovažoval za potrebné (§ 243a ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov treba zrušiť.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1, druhá veta O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Plniac si vyššie uvedené povinnosti dovolací súd sa preto predovšetkým zaoberal otázkou, či konanie v tejto právnej veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Preskúmaním veci nezistil, že by konanie súdov bolo takouto vadou postihnuté. Takouto vadou konania napokon neodôvodňuje svoj mimoriadny opravný prostriedok ani dovolateľ.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1, druhá veta O.s.p., dovolací súd rovnako z úradnej moci skúmal, či v konaní nedošlo k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. O vadu tejto povahy ide najmä vtedy, keď súd skutkové závery, z ktorých vyvodil svoje právne závery, založil na výsledkoch dokazovania, ktoré nebolo vykonané v súlade so zákonnými ustanoveniami upravujúcimi spôsob vykonania dokazovania určitým dôkazným prostriedkom alebo že jeho skutkové závery sú v rozpore s tým, čo vyšlo za konania najavo. Dovolací súd dospel k záveru, že v konaní na súdoch oboch nižších stupňov nedošlo ani k vade uvedenej povahy.

Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že konanie súdov má tzv. inú vadu spočívajúcu v tom, že pri ustálení rozsahu náhrady nákladov odstránenia vozidla žalovaných súdy akceptovali znalecký posudok Inštitútu ekonomického znalectva a expertíz pri Centre ďalšieho vzdelávania Ekonomickej univerzity v Bratislave č. 9/2007, z určujúceho - obsahového - hľadiska (viď § 41 ods. 2 O.s.p.) nejde zo strany dovolateľa o námietku tzv. inej vady konania, ale o námietku inú, ktorú dovolateľ uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti právnych záverov súdov. Dovolateľ tu v skutočnosti tvrdí vadu pri výklade ustanovenia § 40 ods. 4, resp. 5 zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení platnom v čase odtiahnutia motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 315/1996 Z.z.“), teda vadu pri právnom posúdení veci (posúdenie toho, čo treba považovať za náklady odstránenia vozidla v zmysle uvedeného ustanovenia, je posúdenie otázky právnej).

Dovolací súd pri skúmaní opodstatnenosti tohto dovolacieho dôvodu dospel k záveru, že dovolateľ dôvodne vytýka súdom nižších stupňov, že otázku nákladov odstránenia vozidla žalovaných posúdili nesprávne.

Ustanovenie § 40 zákona č. 315/1996 Z. z. v každom prípade (t.j. v odsekoch 4 a 5) predpokladá odtiahnutie vozidla ponechaného na mieste, kde je zastavenie alebo státie zakázané, na náklady jeho prevádzkovateľa. Pretože výška týchto nákladov je individuálna v každom jednotlivom prípade odtiahnutia toho-ktorého vozidla (závisí od vzdialenosti miesta, z ktorého sa odtiahnutie uskutočňuje, technológií a prostriedkov, ktoré sú použité na odtiahnutie a pod.), nemožno v žiadnom prípade za rozsah týchto nákladov považovať "výslednú kalkuláciu nákladov na odťah jedného motorového vozidla

v roku 2006" urobenú znalcom v roku 2007, ale je potrebné zisťovať individuálne náklady, ktoré boli skutočne, preukázateľne a v konkrétnom prípade priamo vynaložené na odstránenie vozidla (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 108/01).

Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdov nižších stupňov v otázke určenia nákladov odstránenia motorového vozidla žalovaných spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, ktorá vada potom viedla k tomu, že súdy si pre riadne posúdenie tejto otázky nezadovážili dostatočný skutkový podklad.

Nemožno však prisvedčiť ďalšej argumentácii dovolateľa spochybňujúcej aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu v preskúmvanej právnej veci.

Dovolateľ gramatickým výkladom ustanovení § 40 ods. 1, 4 písm. a/ a 5 zákona č. 315/1996 Z. z. a § 3d ods. 5 písm. d/ zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení platnom v čase odtiahnutia motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 135/1961 Zb.“) dochádza k záveru o neplatnosti poverenia z 15. decembra 2005 udeleného primátorom Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava žalobcovi na odťahovanie motorových vozidiel na území mesta a nedostatku oprávnenia žalobcu na výkon tejto činnosti. Jeho čiastkové závery, z ktorých pri tom vychádza, možno zhrnúť takto:

1/súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky nie je právna norma, ktorá by dovoľovala, aby obec (mesto) ako správca cesty preniesla svoje oprávnenia majúce verejnoprávny charakter na „akýkoľvek“ iný subjekt; obec môže preniesť svoje práva a povinnosti iba na ňou výlučne na výkon správy ciest založenú alebo zriadenú právnickú osobu (za podmienok pod 2.a 3.),

2/obec nemôže preniesť svoje oprávnenia pri správe ciest na už existujúcu právnickú osobu (hoci aj ňou skôr založenú),

3/obec môže preniesť svoje oprávnenia pri správe ciest na právnickú osobu (ňou na tento účel založenú alebo zriadenú) len ako celok.

Na tomto mieste považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že je neakceptovateľným momentom aplikácie práva taká jeho realizácia, ktorá vychádza výlučne z rigorózneho jazykového výkladu dotknutých ustanovení. Jazykový výklad je len počiatočným spôsobom prístupu k aplikácii právnej normy; je len východiskom pre objasnenie a ujasnenie si jeho obsahu a účelu, k čomu ostane slúžiť celý rad ďalších postupov, ako je výklad logický, systematický, výklad e ratione legis a pod. Súd teda nie je absolútne viazaný iba doslovným znením zákonných ustanovení, ale môže (a v niektorých prípadoch musí), ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z princípov, ktoré majú svoj základ v ústavne konformnom právnom poriadku ako významovom celku, ho vyložiť tak, aby závery jeho výkladu boli vo všeobecnosti akceptovateľné a objektívne realizovateľné, inak povedané, aby súd nedospel k výkladu, ktorý význam a účel normy naostatok poprie a sťaží alebo dokonca znemožní jej realizáciu.

V preskúmvanej veci išlo o aplikáciu ustanovenia § 3d ods. 5 písm. d/ zákona č. 135/1961 Zb. v spojení s ustanovením § 40 ods. 1, resp. ods. 4 písm. a/ a 5/ zákona č. 315/1996 Z.z., a z nej vychádzajúce posúdenie, či žalobcom uskutočnené odstránenie motorového vozidla žalovaných bolo možné považovať za odstránenie vozidla vykonané na toto konanie legitimovaným subjektom (mimoriadne dovolanie nepovažuje za sporné, že správcom komunikácie, z ktorej bolo vozidlo žalovaných odstránené, je Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, ani to, že vozidlo bolo odstránené za podmienok ustanovených v § 40 ods. 1, 4 písm. a/ a ods. 5 zákona č. 315/1996 Z.z. a ani pasívnu legitimitáciu žalovaných).

Podľa spisu súdu prvého stupňa vedeného v preskúmvanej veci a Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I, oddiel: Sa, vložka číslo: 607/B, bol žalobca založený zakladateľskou listinou vo forme

notárskej zápisnice č. N 508/93, Nz 499/93 z 12. decembra 1993 napísanej notárkou JUDr. Helenou Hrušovskou, v súlade s príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka, živnostenským listom č. ŽO 1049/1994/So a koncesnou listinou č. ŽO 796/1991/So, vydanými Obvodným úradom Bratislava 1. Zakladateľom žalobcu je Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava. Zakladateľ uznesením svojho mestského zastupiteľstva č. 597/2005 z 27. januára 2005 schválil zmenu stanov žalobcu v predmete činnosti tak, že do neho bude patriť aj „odťahovacia služba“. Táto zmena stanov žalobcu (rozšírenie predmetu podnikania) bola zapísaná do podnikového registra.

Z uvedeného podľa dovolacieho súdu vyplýva, že žalobca, ktorý odstránil vozidlo žalovaných, bol založený Hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislava, správcom miestnej komunikácie, z ktorej vozidlo bolo odstránené. V preskúmvanej veci teda nejde o situáciu analogickú situácii riešenej v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2004 sp.zn. 3 Cdo 70/03, v ktorom sa posudzovala otázka zmluvného prenesenia výkonu oprávnení správcu cesty, vystupujúceho ako orgán verejnej moci (správy), na iný, správcom cesty nezaložený alebo zriadený subjekt, ale o prenesenie oprávnení správcu cesty na subjekt ním založený, čo uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nevylučuje, práve naopak, výslovne pripúšťa.

Dovolací súd nepovažuje za opodstatnenú námietku dovolateľa, že nie je zákonom dovolané, aby obec preniesla svoje práva a povinnosti pri správe ciest na už existujúci, hoci aj ňou založený, subjekt, resp. aby na iný subjekt preniesol iba časť svojich oprávnení. Z ustanovení § 3d ods. 5 písm. d/ zákona č. 135/1961 Zb. a § 40 ods. 1, resp. 4 písm. a/ zákona č. 315/1996 Z.z. nevyplýva expressis verbis záver, že by správca komunikácie nemohol preniesť na ním zriadenú právnickú osobu len časť oprávnení pri správe komunikácie, ani to, že by tak nemohol urobiť na ním už skôr zriadený alebo založený subjekt. Také obmedzenia pri výkone správy ciest zákon alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neukladajú (čl. 67 ods. 2, 3 Ústavy Slovenskej republiky).

Tvrdenie dovolateľa v jeho mimoriadnom dovolaní tak bez ďalšieho nemá reálny logický základ, ktorý by mohol byť spájaný s následkami tam uvedenými, a to v neplatnosti poverenia z 15. decembra 2005 udeleného primátorom Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava žalobcovi na odťahovanie motorových vozidiel na území mesta a nedostatku oprávnenia žalobcu na výkon tejto činnosti.

Výklad prezentovaný dovolateľom by mohol viesť v niektorých prípadoch k popretiu práv správcu komunikácie a k nemožnosti aplikácie ustanovení § 3d ods. 5 písm. d/ zákona č. 135/1961 Zb. a § 40 ods. 1, resp. 4 písm. a/, 5 zákona č. 315/1996 Z.z. (teraz platia ustanovenia § 43 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Správnosť takéhoto nazerania vec preskúmvajúceho senátu dovolacieho súdu na problematiku oprávnení subjektov pri odstraňovaní motorových vozidiel podľa dovolacieho súdu potvrdzuje i nasledovné:

Nálezom Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. III. ÚS 2/01-29 zo 16. októbra 2001 rozhodol o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na začatie konania o súlade všeobecne záväzného nariadenia Mesta Spišská Nová Ves č. 4/99, ktorým sa upravuje státie, parkovanie a odťahovanie motorových vozidiel na území mesta s čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1, čl. 59 ods. 2 a s čl. 71 ods. 2 ústavy, s § 6 ods. 1 druhou vetou zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, s § 1 ods. 1 a s § 2 ods. 1, 3 a zákona Slovenskej národnej rady č. 544/1990 Zb. o miestnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a s § 22 ods. 1 a s § 24 ods. 1 a 2 zákona č. 315/1996 Z. z. (v znení neskorších predpisov). V tomto náleze ústavný súd riešil okrem iných aj otázku odťahovania motorových vozidiel podnikateľským subjektom. V odôvodnení tohto nálezu ústavného súdu sa okrem iného uvádza: „Keďže generálny prokurátor vo svojom návrhu neuviedol, ktoré konkrétne ustanovenia VZN nie sú v súlade s ktorými ním vymenovanými ustanoveniami ústavy a zákonov, skúmal ústavný súd ústavnosť a zákonnosť všetkých ustanovení VZN jednotlivo aj vo vzájomnej súvislosti, ale iba vzhľadom na ustanovenia ústavy a zákonov uvedené v návrhu. (...) Článok 26 VZN umožňuje Mestu S. zabezpečiť odtiahnutie vozidla prostredníctvom

podnikateľského subjektu. Nie je v rozpore s ustanoveniami právnych predpisov uvádzanými v návrhu.“

Nálezom č.k. III. ÚS 300/07 z 14. februára 2008 ústavný súd kladne rozhodol o ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti pre namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie pred odvolacím súdom, ktorým o jeho návrhu na začatie konania na zaplatenie náhrady nákladov za odtiahnutie motorového vozidla v konečnom dôsledku rozhodol tak, že návrh zamietol majúci za to, že sťažovateľ sa domáha náhrady neopodstatnene. Odvolací súd pri posúdení veci vychádzal pritom z toho, že: „(...) Pre posúdenie veci bolo právne významné, či navrhovateľom uskutočnené odtiahnutie vozidla odporcu bolo možné považovať za odtiahnutie, ktoré vykonala obec (§ 40 ods. 1 a 4 zák. č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v spojení s § 3d ods. 4 písm. b/ zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách). V prejednávanej veci je zrejmé, že navrhovateľ nie je právnickou osobou obcou (Hlavným mestom SR Bratislava) pre tento účel založená alebo zriadená, a preto odstránenie vozidla bez súhlasu jeho prevádzkovateľa je vážnym zásahom do vlastníckych práv, ktorý zásah je prípustný len na základe zákona. Pretože právne normy v ust. zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách upravujú spoločenské vzťahy v oblasti verejného (správneho) práva, nevznikajú v súvislosti so správou týchto komunikácií súkromnoprávne, ale verejnoprávne vzťahy. Odstránenie vozidla preto nie je súkromnoprávnym aktom, pri ktorom by prichádzalo do úvahy zastúpenie podnikateľským subjektom, alebo zmluvné poverenie, v zmysle ktorého by bol podnikateľský subjekt oprávnený pôsobiť v oblasti verejnoprávných vzťahov. Správca cesty pri odstraňovaní vozidla vystupuje ako orgán verejnej moci (správy), ktorý nesie v plnom rozsahu zodpovednosť za jej výkon a nemôže ju zmluvne previesť na iného, a to ani po stránke technickej (čo sa týka samotného výkonu odtiahnutia vozidla). Takéto oprávnenie, vzhľadom na povahu vzťahu, v rámci ktorého má k nemu dôjsť, je oprávnená vykonať buď len obec sama alebo právnická osoba ňou pre tento účel založená alebo zriadená. Vozidlo odporcu v danom prípade nebolo odtiahnuté správcom komunikácie ani subjektom, ktorý bol výlučne na tento zásah do práv odporcu oprávnený v zmysle § 40 ods. 1 a 4 zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v spojení s § 3d ods. 4 písm. b/ zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách. Zmluvu „o výkone odťahovej služby“ zo dňa 24.6.1997 je preto potrebné považovať za právny úkon neplatný (§ 39 Obč. zák.), lebo správca komunikácie ňou v rozpore so zákonom previedol na navrhovateľa ako podnikateľský subjekt časť právomoci verejnej správy. Plnenie z neplatného právneho úkonu by znamenalo bezdôvodné obohatenie (§ 451 Obč. zák.), ktoré sa musí vydať. Navrhovateľ na základe neplatného právneho úkonu nemôže sa voči odporcovi úspešne domáhať náhrady nákladov súvisiacich s odstránením jeho vozidla a jeho zabezpečením až po jeho výdaj prevádzkovateľovi.“ Ústavný súd považoval uvedené závery odvolacieho súdu za arbitrárne, a tým aj ústavne neudržateľné. Podľa ústavného súdu z oboch právnych úprav (§ 40 ods. 1 a 4 zákona č. 315/1996 Z. z., ako aj § 3d ods. 5 písm. d/ zákona č. 135/1961 Zb.; poznámka dovolacieho súdu) vyplýva, kto je správcom cesty, aké sú jeho právomoci, ako aj to, čo tvorí prekážku cestnej premávky, nevyplyva však z nich *expressis verbis* záver, že by správca komunikácie nemohol takúto zmluvu uzavrieť. Tvrdenie odvolacieho súdu v napadnutom rozhodnutí tak bez ďalšieho nemá reálny logický základ, ktorý by mohol byť spájaný s následkami tam uvedenými, a to vyhlásením zmluvy o výkone odťahovej služby za neplatnú. Ústavný súd v dôvodoch svojho rozhodnutia tiež pripomenul rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 2/01 zo 16. októbra 2001 v spojení s § 135 ods. 1 O.s.p.

Vychádzajúc z uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods.1, 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Zrušil aj rozsudok súdu prvého stupňa, pretože pri posúdení otázky náhrady nákladov odstránenia vozidla žalovaných má rovnaké vady, pre ktoré sa zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.